

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4389/16

לפני: כבוד המשנה לנשיאה (בדימי) א' רובינשטיין
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העותרים: 1. אפוורקי טספאיסיוס
2. טספהיוט מדיו
3. אלנעים מוחמד
4. עוסמאן מוחמד עלי
5. המוקד לפליטים ולמהגרים
6. האגודה לזכויות האזרח בישראל

נגד

המשיבים: 1. נציבת בתי הסוהר
2. מנהל "מרכז השהייה בחולות"

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים: עו"ד עודד פלר; עו"ד אבינעם כהן
בשם המשיבים: עו"ד רן רוזנברג; עו"ד פנחס גורט

פסק-דין

המשנה לנשיאה (בדימי) א' רובינשטיין:

רקע והליכים

א. עתירה זו עניינה התקנת מחשבים לשימוש השוהים במתקן "חולות", ונעתר בה כי יותקנו מחשבים לשימוש השוהים בכל אחד מן האגפים, וכי "חולות" יחובר לרשת אינטרנט אלחוטית לשימוש חופשי של השוהים. נטען בה, במסגרת טענות רקע שונות באשר למתקן "חולות" וקיומו, כי בהיעדר חיבור מחשבים ורשת אינטרנט אלחוטית, תלויים השוהים בחיבור אינטרנט סלולרי מהכנסתם הדלה, והקליטה אף אינה כתקנה. נטען באשר לחשיבותו המיוחדת של אינטרנט בעולם דהאידנא למימוש זכויות אדם, וכן כי על פי "הנספח החברתי" שצורף לתמ"א 46 (ראו להרחבה פסק הדין בבג"ץ 4386/16 טפסהיוט מדיו נ' נציבות בתי הסוהר (ועתירות אחרות, להלן עניין מדיו)

13.6.17, פסקאות צ"א-צ"ב) יש צורך בהבטחת קשר באמצעות טלפונים ומחשבים לשם הקשר עם הסביבה ונגישות למידע, לרבות כיתת מחשב אחת בכל אגף, גישה למחשב לכל 20 אנשים השוהים במתן ולימודי מחשב.

ב. בתגובת המקדמית מטעם המשיבים נטען, כי השוהים רשאים להכניס למתקן מחשבים ניידים וטלפונים סלולריים, ובפועל ברשות השוהים כ-200 מחשבים ניידים, וקודם לתחלופה במקום היו למעלה מ-1,600 מחשבים. עוד נטען כי העתירה לוקה בכוללניות ובהיעדר ביסוס משפטי, וכי העלות המשוערת להתקנת רשת אינטרנט אלחוטית היא כ-3.3 מיליון ₪ (ללא החזקה שוטפת). עוד נאמר, כי במשך כ-16 שעות ביממה רשאים השוהים לצאת ממרכז השהיה וכ-70% מהם מנצלים אפשרות זו, ומכאן קיומו השוטף של קשר עם העולם החיצון.

ג. בהחלטה שניתנה ביום 4.4.17 לאחר הדיון ביום 3.4.17, ושעסקה גם בארבע עתירות נוספות אשר לגביהן ניתן פסק הדין הנזכר מעלה, נאמר לגבי העתירה דנא (פסקה ו') "הוצע מצדנו כי ייערך 'פיילוט' לפתיחת כיתות מחשב. ניתן בזה צו על תנאי בשאלה מדוע לא ייפתחו כיתות מחשב שיכללו קשר אינטרנט, ולמצער קוי" (הדגשה במקור).

ד. בכתב התשובה של המשיבים מיום 30.6.17 נאמר, כי גורמי המקצוע בראשות נציבת בתי הסוהר החליטו על "פיילוט" להקמת שתי כיתות מחשבים בחיבור תקשורת קוית (לאחר שיבורר צד העלויות ובכפוף לבדיקת מספר הנרשמים וההיענות); כן הוסרה קטגוריית מחשבים ניידים מרשימת חפצים האסורים בהכנסה לשוהים, והובהר מפורשות כי מותרת הכנסת מכשירי טאבלט, פלאפונים, מחשבים ניידים. עוד נאמר, כי לרוב השוהים טלפונים סלולריים ולחלקם מחשבים ניידים, והמרחק בין מחשב נייד למכשיר סלולרי "חכם" פחת כיום מאוד, וכך כי ישנה קליטה סלולרית טובה, ולא עלתה כל תלונה או בקשה בכתב בנידון דידן. נתבקש להגיש הודעת עדכון עד 8.6.17.

ה. בעיקרי הטיעון מטעם העותרים נאמר, כי אין התשובה מתיישבת עם הוראות הנספח החברתי לתמ"א 46 לעניין כיתת מחשב אחת לכל אגף, והיא מתעלמת מהן כליל, וכך נטען כי יש שיבושים בתקשורת הסלולרית מטעמים הקשורים באסירים פלסטינים ב"קציעות", והדבר פוגע בשוהים.

ו. ביום 9.5.17 התקיים דיון בתשובה לצו על תנאי (עם התיקים האחרים שהוכרעו בהמשך בעניין מדי), ובעקבותיו באה ההחלטה כי המשיבים יעדכנו כמבוקש עד 8.6.17 לעניין תוצאות בדיקותיהם והעותרים יגיבו תוך שבוע, ו"חזקה על המשיבים כי יתנו דעתם להערוטינו בדיון במושא המחשבים".

ז. לשלמות התמונה יצוין, כי ב-10.5.17 נתבקש צו ביניים דחוף כנגד "שיבושי הקליטה המכוונים באיזור מרכז חולות"; המשיבים הגיבו (11.5.17) כי אין הנושא בגדרי העתירה, לא מוצו הליכים, וכבר ניתנה תגובה ב-7.5.17 כי העניין בהסדרה ו"הערכת גורמי המקצוע מטעם שירות בתי הסוהר היא כי בתוך ימים תוסר החסימה מכלל מספרי הטלפון הנייד שהועברו על-ידי השוהים להנהלת המרכז". בהחלטה מיום 15.5.17 לא ראינו להיעתר לבקשה "הן מנימוקיה הדיוניים של המדינה והן כיון שנראה כי מהותית היא בשלבי פתרון". אנו מקוים כי אכן הושג הפתרון.

ח. אחר הדברים האלה הודיעו המשיבים (8.6.17), כי בהמשך לכתב התשובה מיום 30.4.17 אישרה נציבת בתי הסוהר להרחיב את תכנית ה"פיילוט" לפתוח שלוש כיתות מחשב במקום שתיים, לרבות הצטיידות לוגיסטית ותשתיתית ובתוכה 15 ערכות מחשבים בכל כיתה, ובסך הכל 45 מחשבים, וכן פרגולות ישיבה מחוץ לכיתות; העלות הכוללת – כחצי מליון ש"ח. זאת – בכפוף לנכונות השוהים להשתתף ולהירשם מראש. נאמר כי ההצטיידות צפויה תוך שבועיים ממועד ההודעה; הצפי לסיום הפרויקט בין 60 ל-90 ימי עבודה, ונבחן אופי הפעלתן של הכיתות.

ט. בהחלטה מיום 11.6.17 כתבנו "לכאורה נתמצתה העתירה לעת הזאת, נוכח ההודעה. העותרים יגיבו תוך שבוע".

י. תגובת העותרים מיום 18.6.17 מצטטת מתוך דברינו בדיון מיום 9.5.17, שהעלו משאלה לכיתת מחשב בכל אגף, נגישות לשעות רבות ביום, ולוח זמנים להמשך לאחר ה"פיילוט". לשיטת העותרים, שלוש כיתות ו-45 מחשבים ללימוד ולחוגים אין בהם די. אין די ב-45 מחשבים בלבד לכ-1,700 שוהים ואין מחשב לכל 20 איש, ולא לכך כנטען כוונה העתירה. נתבקש צו מוחלט להכנסת מחשבים לשימוש השוהים בכל אגף, לרבות חיבור אינטרנטי לשימוש חופשי, וקביעת נהלים.

יא. לאחר העיון, ולא בלי התלבטות מסוימת, החלטנו כי בשלב זה יש מקום לאפשר קיומה של תכנית ההרצה (בלע"ז "פיילוט") של שירות בתי הסוהר, לבטל לעת הזאת את הצו על תנאי ולמחוק את העתירה, תוך שמירת טענות, והכל בכפוף לאמור להלן. ודוקו: לא יתכן חולק כי למחשב ככלי למידע ולתקשורת חשיבות רבה עד מאוד בעולם דהאידינא, גם לצורך השכלה ו"חיבור לעולם". בעתירה (פסקה 20) צוטטו אל נכון דברי חברנו השופט פוגלמן בע"מ 3782/12 מפקד מחוז תל-אביב-יפו במשטרת ישראל נ' איגוד האינטרנט הישראלי (2013, פסקה 1), כי אפשרות החיבור לאינטרנט "מאפשרת תקשורת קלה ונוחה בין אדם לאדם... אינטרנט הוא המאפיין הבולט ביותר של 'עידן המידע' שבו אנו חיים – עידן שבו המציאות הטכנולוגית המתקדמת מאפשרת העברה מיידית של נתונים בהיקפים גדולים ביחס לעולם הסובב אותנו... בכך תרם ותורם האינטרנט תרומה משמעותית להתפתחויות חברתיות, כלכליות, מדעיות ותרבותיות בעולם". עמדה דומה מצאה ביטוי גם בדו"ח הדווח המיוחד לאו"מ בעניין קידומה והגנתה של הזכות לחופש הדעה והביטוי, מיום 16.5.11, שאף הוא צוטט בעתירה (פסקאות 21-22). הנספח החברתי לתמ"א 46 אותו הזכרנו מעלה, מדבר בקשר טלפוני ומחשבי, כיתת מחשב אחת לפחות בכל אגף, גישה למחשב לכל 20 שוהים ולימודי מחשב, וגישה לאינטרנט (ראו עמ' 7, עמ' 54, עמ' 68-69 ועמ' 75-76). עתירה זו הטעימה את אלה, ובזאת העלתה למודעות ולשדה שיפוטי נושא שלא הוסדר, וטוב שכך. עם זאת אין לחדד כי לרבים מן השוהים ב"חולות" טלפון סלולרי מתקדם, שאף נוכחותו בחיי רבים בתוכנו התעצמה עד כדי כך שאדם נושא על גופו תדיר את המידע הנחוץ לו ביומיום, את יכולת הקשר והוספת מידע, שלא לדבר על יישומי תיעוד (הקלטה וצילום) – ולא אמרנו אלא חלקית; יש המתמכרים למכשיר הסלולרי עד כי היה כמעט לאבר מאברי גופם, שחסרונו יורגש כאילו הופשטו עירום. לטענת המשיבים, הנתמכת בתצהירים, לא היו ככלל תלונות בעניין קליטה לטלפונים הסלולריים (ראו כתב התשובה מ-30.4.17, פסקה 7), ואנו יוצאים מן ההנחה כי המיסוך הזמני שעליו הלינו העותרים נפתר. עובדת קיומם של הטלפונים מקהה את עוקץ העתירה, אך אינה מייתרת אותה. הנספח החברתי במקומו (ובאשר למעמדו הנורמטיבי של מסמך זה ראו עניין מדין, בפסקה צ"ב).

יב. לפנינו לא התנערות שירות בתי הסוהר מחובתו אלא ראשית פתרון. עתה יש לודא כי הדברים אכן ייושמו, ומכאן אתגר לפתח שני הצדדים. באתגר המשיבים, אנו רושמים לפנינו את התחייבות המשיבים להוציא לפועל את הפיילוט וסיום ההצטיידות וההכנה עד 8.9.17. אכן, 3 כיתות אינן סוף הדרך ו-45 מחשבים, בהנחה נורמטיבית של

מחשב ל-20 איש, מספקים שירות ל-900 איש ולא ל-1,700, אך אין זה מספר מבוטל כפיילוט. אנו מבקשים גם כי שעות הפתיחה לשימוש יהיו לא רק בעת הלימוד אלא, לפי הביקוש, שעות ארוכות ביום, וזאת בשלב זה בתקשורת קוית. כמובן בכללים מתאימים של שמירה על הציוד וכדומה. המשמעות היא כי החל מ-8.9.17 תהיה נגישות נכבדה למחשבים. ונזכיר, כי עסקינן בפיילוט, והמשך צריך להיות בגדרי הנספח החברתי. האתגר לעותרים הוא כי אכן יהיה ביקוש לשירות הניתן, וראוי כי יפעלו לשם כך בקרב השוהים.

יג. אנו מאחלים הצלחה למאמץ ולהמשך, וטענות הצדדים שמורות. תם ולא נשלם. העתירה נמחקת לפי האמור. בנסיבות לא ראינו לעשות צו להוצאות.

ניתן היום, א' בתמוז התשע"ז (25.6.2017).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה (בדימ')